

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาเรื่องการจัดการภัยแล้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผู้วิจัยมีความสนใจเพราะ อำเภอลี้ มีพื้นที่กว้างกว่าครึ่งหนึ่งของจังหวัดลำพูน มีเนื้อที่ทั้งหมด ๑,๗๐๒.๑๒ ตารางกิโลเมตร สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่สูง ส่วนมากเป็นภูเขาต้นน้ำลำธารหรือลำห้วย แม่น้ำหรือลำห้วยเกือบทุกสายไหลมารวมกันเป็นแม่น้ำลี้ เป็นสายน้ำที่สำคัญมากสายหนึ่งของอำเภอลี้ เรียกว่าเป็นสายโลหิตเส้นเลือดใหญ่ที่หล่อเลี้ยงราษฎรอำเภอลี้ เพราะประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอลี้ ประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงต้องการน้ำเพื่อทำการเพาะปลูกพืชผลเพื่อผลิตที่มากและมีคุณภาพ เมื่อขาดน้ำผลผลิตในการทำเกษตรกรรมของเกษตรกรก็จะเสียหายเนื่องจากขาดน้ำมาหล่อเลี้ยงพืชสวน พืชไร่

ดังนั้น ผู้ทำวิจัยจึงศึกษากระบวนการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอลี้ที่ประสบปัญหาอย่างรุนแรง โดยจะคัดเลือกจากผลกระทบที่เกิดกับประชาชนที่มีความรุนแรงของปัญหาภัยแล้งมากที่สุด เพื่อเป็นข้อมูลในการป้องกันภัยแล้งหรือการรับมือกับสถานการณ์ให้มีความรุนแรง ความเสียหาย การส่งกระทบกับประชาชนให้ลดน้อยลงให้มากที่สุด และศึกษากระบวนการจัดการภัยแล้งตามหลักพุทธธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นอย่างไร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษากระบวนการจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักอปปรานิชธรรม ๗ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ปัญหาที่ผู้วิจัยต้องการทราบคือ สถานการณ์การจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร กระบวนการจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร การประยุกต์ใช้หลักอปปรานิชธรรม ๗ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เป็นอย่างไร

๕.๑ สรุป

สถานการณ์การจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นเหตุสาธารณภัยที่รุนแรงมากเมื่อเทียบกับในอดีตที่ผ่านมาของอำเภอลี้ โดยพื้นที่ประสบภัยแล้งส่วนใหญ่ในด้านการดำรงชีพของมนุษย์ขาดน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ประชากรส่วนใหญ่ดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความยากลำบากส่งผลกระทบไปถึงสิ่งมีชีวิต เช่น สัตว์เลี้ยง และพืชผลทางการเกษตรของประชาชนได้รับความเสียหายอย่างหนัก สิ่งที่ทำให้เกิดภัยแล้ง มีทั้งระบบธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไปรวมถึงมนุษย์ เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดภัยแล้ง ทั้งการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำเป็นที่ทำกินส่งผลกระทบให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง ธรรมชาติเปลี่ยนแปลง ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อากาศ

มีความร้อนมากขึ้น ลำน้ำลี้เป็นลำน้ำสายหลักที่เกษตรกรอำเภอลี้ต้องพึ่งพาใช้น้ำนี้เพื่อทำการเกษตร และยังนำน้ำลี้ไปทำน้ำประปาเพื่อป้อนเข้าสู่เขตเศรษฐกิจของอำเภอลี้ เมื่อน้ำในลำน้ำเริ่มแห้งเกษตรกรก็ต้องหันไปพึ่งน้ำใต้ดินโดยการเจาะและดูดน้ำขึ้นมาใช้ทั้งด้านการเกษตรและการอุปโภค บริโภคแต่ส่วนใหญ่จะประสบปัญหาน้ำปริมาณไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตรจึงนำน้ำใต้ดินมาใช้เป็นระบบประปาที่ใช้ในหมู่บ้านแต่ปริมาณน้ำกับการใช้ของประชาชนไม่สมดุลรวมไปถึงเป็นช่วงเกิดความแห้งแล้งปริมาณน้ำใต้ดินจึงมีน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ท้องถิ่นอำเภอลี้หลายแห่งประสบปัญหานี้ เทศบาลตำบลลี้ องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน จึงแก้ไขปัญหามาโดยการนำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายน้ำให้แก่ราษฎรที่ประสบภัย โดยได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการใกล้เคียง ภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ เข้าร่วมการช่วยเหลือและแก้ปัญหาภัยแล้ง เทศบาลตำบลวังดินจะมีปัญหาระบบประปาในเขตเศรษฐกิจซึ่งต้องใช้น้ำดิบจำนวนมากจึงต้องหาแหล่งน้ำดิบจากแหล่งอื่นมาเติมในระบบประปาเพราะไม่สามารถนำรถออกแจกจ่ายให้ราษฎรได้เพราะพื้นที่เขตเศรษฐกิจเป็นตลาด ร้านค้า กิจการต่างๆ จึงต้องป้อนน้ำเข้าสู่ระบบประปาอย่างเดียว ส่วนสิ่งแวดล้อมก็มีผลกระทบต่อการเกิดภัยแล้งเนื่องจากป่าไม้ของอำเภอลี้ที่ผ่านมาถูกทำลายอย่างมากสาเหตุมาจากการตัดไม้เพื่อเอาพื้นที่ป่าทำเป็นที่ทำกินโดยการบุกรุกป่า ตัดไม้ทำลายป่าทำให้พื้นที่ป่าเหลือน้อย ส่งผลให้เกิดสถานการณ์ภัยแล้ง ถึงแม้ป่าไม้ถูกทำลายอาจจะไม่ส่งผลกระทบอย่างชัดเจนแต่ถ้าแต่ละคนตัดไม้ทำลายป่าคนละต้นสองต้นก็ส่งผลให้พื้นที่ป่าถูกทำลายธรรมชาติเกิดการเปลี่ยนแปลง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอลี้แต่ละพื้นที่ก็ประสบปัญหาการบุกรุกป่าเพื่อทำเป็นที่ทำกิน จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาภัยแล้ง

กระบวนการจัดการภัยแล้งในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน มีอุปสรรคอยู่หลายด้าน ทั้งพื้นที่ไม่อำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งให้แก่ประชาชน รวมถึงอุปสรรคในด้านของเจ้าของพื้นที่ที่จะต้องขออนุญาตเพื่อเข้าไปขอใช้พื้นที่เพื่อเป็นการจัดการภัยแล้ง เช่น พื้นที่ตำบลแม่ลานเกิดความแห้งแล้งอย่างหนัก ประชากรขาดน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และในพื้นที่ไม่มีแหล่งน้ำที่จะสามารถนำไปบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชนได้ จึงต้องนำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้แต่ก็มีอุปสรรคเกี่ยวกับพื้นที่เพราะพื้นที่เป็นชั้นหินในการขุดเจาะจึงประสบปัญหาการเจาะไม่ได้ทำให้หัวเจาะเกิดความเสียหาย แต่เมื่อเจาะและสามารถนำน้ำขึ้นมาใช้ได้แต่เนื่องจากพื้นที่เป็นชั้นหินปริมาณน้ำที่ได้จึงมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อการนำไปผลิตน้ำประปา จึงต้องนำน้ำออกแจกจ่ายราษฎรที่ประสบภัยแล้งขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ส่วนด้านการเกษตรประชาชนร่วมกับภาครัฐได้ทำฝายกั้นน้ำเป็นโครงการ ฝายพระราชัฐ และพื้นที่ของตำบลแม่ลานส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติการที่จะเข้าดำเนินการใดๆ ในพื้นที่จะต้องทำหนังสือขออนุญาตเจ้าของพื้นที่ซึ่งใช้เวลานานและส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการอนุญาตให้เข้าทำการใดๆ เพราะเป็นพื้นที่ป่า ส่วนพื้นที่อื่นๆ กระบวนการจัดการภัยแล้งจะเป็นแนวทางเดียวกัน เช่น การนำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายให้ราษฎรผู้ประสบภัย และขอความช่วยเหลือจากภาครัฐที่มีศักยภาพในการช่วยเหลือเข้าร่วมแก้ปัญหาภัยแล้ง ตำบลลี้ได้ขอส่วนราชการใกล้เคียงที่ประสบปัญหาไม่รุนแรงเข้าช่วยเหลือพื้นที่ประสบปัญหาภัยแล้งรุนแรง โดยการนำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายให้กับประชาชนที่เดือดร้อนโดยร่วมมือกันทุกภาคส่วน แนวทางการแก้ไของค์การปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนใหญ่จะหาแหล่งน้ำเพื่อนำน้ำมาบรรเทาความเดือดร้อนและการแก้ปัญหาโดยการทำฝายชะลอน้ำเพื่อเป็นที่กักเก็บและการขุดสระน้ำ การเจาะน้ำบาดาลก็เช่นกันได้

ดำเนินการทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ติดปัญหาพื้นที่ป่าก็ต้องแก้ไขปัญหาเป็นการเฉพาะหน้าไปก่อนและจึงดำเนินการหาจุดเจาะบาดาลจุดใหม่ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน

การประยุกต์ใช้หลักอุปถัมภ์ธรรม ๗ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้นในพื้นที่ การให้ความช่วยเหลือต้องเริ่มมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเป็นผู้รับผิดชอบ โดยการเรียกประชุมทุกภาคส่วนและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาวางแผนปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การระดมความคิด การหาแนวทางการทำงาน และการสั่งการก็จะเกิดขึ้นภายในการประชุม การประชุมแต่ละครั้งผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าประชุมวางแผนอย่างพร้อมเพรียงและรับทราบข้อมูลการปฏิบัติ เพราะการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยเป็นการช่วยเหลือที่เร่งด่วนจะต้องรีบแก้ไขปัญหาก็ให้รอเวลา รอโอกาส ไม่ได้ ในการประชุมแต่ละครั้งจะได้รับทราบข้อมูลถึงสถานการณ์ วิธีการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงาน การแก้ไขสถานการณ์ การนำเสนอความคิด ข้อคิดเห็น เป็นสิ่งที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างตรงประเด็น การเข้าร่วมประชุมการวางแผนงานแต่ละครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น มีข้อราชการมาเสนอแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องต้องเข้าประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน การลงมติข้อราชการหรือการวางแผนแก้ปัญหาถ้าองค์กรประชุมไม่ครบการลงมติจะไม่เป็นเอกฉันท์เมื่อการประชุมไม่ครบก็แสดงถึงความไม่พร้อม ความไม่สามัคคีกันของผู้เกี่ยวข้อง การเข้าร่วมประชุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันการทำงานก็จะสำเร็จไปด้วยดี การเคลือบแคลงใจกันก็จะมีเพราะได้รับทราบถึงเหตุการณ์กันทุกคนจะบอกว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมจึงไม่รู้วิธีการปฏิบัติไม่ได้ และผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจะต้องรับผิดชอบโดนจะบอกว่าไม่ทราบมติไม่ได้ ในพระพุทธศาสนาที่ถือว่าถูกต้องจะต้องพร้อมเพรียงกันกระทำไม่ใช่ต่างคนต่างทำหรือว่าคนหนึ่งทำคนหนึ่งไม่เห็นด้วย จึงได้บทสรุปหนทางแก้ไขปัญหาวางแผนงาน ความคิดเห็นไปในทางเดียวกันจึงเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ก็คือ “ราษฎรผู้ประสบภัย”

เมื่อราษฎรผู้ประสบภัยต้องการความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะรอเวลา รอความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือ รอความพร้อมของงบประมาณไม่ได้ เพราะการพัฒนาพื้นที่ การดูแลความปลอดภัย ดูแลความเป็นของพี่น้องประชาชนเป็นหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะหลบหลีกหนีหายไม่ได้ การเข้าช่วยเหลือผู้ประสบอย่างรวดเร็วการแก้ปัญหาให้ผู้ประสบภัยอย่างเร่งด่วน จะทำให้ผู้ประสบภัยมีความอบอุ่น มีความเชื่อมั่นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามาแก้ปัญหา เข้ามาช่วยเหลือ ไม่ทิ้งพี่น้องประชาชน ดังนั้นการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับไปตามสถานการณ์ เมื่อมีสาธารณภัยเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น อุทกภัย ดินโคลนถล่ม วาตภัย อัคคีภัย ทุกกรณีมี กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ รองรับอยู่ การบริหารขององค์กรจะมีนโยบายของผู้บริหารเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการพนักงานให้นำไปปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ ด้วยความเต็มใจและเข้มแข็งดังนั้นในการปฏิบัติงานหรือการทำงานร่วมกันต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจึงจะเกิดความสามัคคี การทำงานจึงราบรื่นไม่ติดขัดก่อให้เกิดการบรรลุผลอย่างรวดเร็ว การทำงานแต่ละครั้งปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถรอบคอบรวดเร็วขยันหมั่นเพียรถูกต้อง

สมเหตุสมผลตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน การทำงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนคือการปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายด้วยความซื่อสัตย์ และขยันหมั่นเพียรการให้ความเคารพเชื่อฟัง ให้เกียรติและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นสิ่งที่ผู้ใต้บังคับบัญชาพึงปฏิบัติ สตรีมีบทบาทการมีส่วนร่วมเพราะทุกคนมีพื้นฐานเดียวกันหมดไม่ปิดกั้นโอกาสของสตรีในพื้นที่ เพราะว่าในการแก้ไขปัญหาต้องใช้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนการมีส่วนร่วมการแก้ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การนำเสนอความคิด ผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นผู้หญิงอาจไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะยังอาจติดเรื่องจารีตประเพณีเก่าๆ การจะผิดจารีตประเพณีหรือไม่หรือปัจจุบันคงไม่ถึงสักันละสังคมมันเปิดกว้างขึ้นเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีเวทีมากขึ้นสตรีมีบทบาทในการที่จะเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นในทุกเรื่องในทุกปัญหา เพราะปัจจุบันการมีความเสมอภาคในทุกภาคส่วนมีการใช้สิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณียังคงยึดถือกันมาอยู่ ไม่ไปลบหลู่ ให้เกียรติแก่จารีตประเพณี ประเพณีเรื่องของวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันมา การทำฝายชะลอน้ำในลำน้ำ ลำห้วย ในป่า จะมีการขอขมาเจ้าที่เจ้าทางทางชาวบ้านก็รวมกลุ่มกันทำพิธี ผู้หญิงก็ทำกับข้าวกับปลามาเลี้ยงผู้ที่มาร่วมพิธี จะมีการขนานศาลกล่าวถึงการสร้างฝายเพื่อให้ความชุ่มชื้นแก่ป่าไม้ ความอุดมสมบูรณ์แห่งป่าไม้ทุกปีก็จะมีพิธีเลี้ยงผีห้วย การสืบทอดต้นน้ำการสืบทอดป่าจะทำการเช่นนี้ตลอดและเวียนทำกันทุกปี เช่น ปีนี้ทำการสืบทอดป่า แต่ปีหน้าทำสืบทอดฝายห้วย ปีต่อไปก็อาจจะทำการบวชป่าจะสลับทำกันตลอดไปเรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงานให้ลุ่ล่งไปด้วยดีรวมถึงการดูแลฝายเก็บน้ำที่สร้างขึ้น การถือปฏิบัติในเรื่องนี้จะถือเป็นการตอบแทนบุญคุณแสดงความกตัญญูป่าไม้ที่ในน้ำในความชุ่มชื้นได้กินได้ใช้

การคุ้มครองปกป้องพระพุทธศาสนาจะต้องมีการร่วมมือการทุกภาคส่วนอย่างเต็มใจและเข้มแข็ง ช่วยเหลือกันมองถึงผลประโยชน์ของพระพุทธศาสนาเป็นที่ตั้ง ในเรื่องของความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนการเสื่อมถอยของการปฏิบัติตนของผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาก็เป็นสิ่งสำคัญโดยการปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็กให้รู้ซึ่งถึงพระพุทธศาสนาเพิ่มการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและเข้าไปเรียนรู้ในวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นตัวนำและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ให้ชาวบ้านปฏิบัติเป็นประจำ สนับสนุนเรื่องงบประมาณในการบรรพชาเพื่อเป็นการพัฒนาความศรัทธาในปวงชนชาวไทย

๕.๒ อภิปรายผล

ผลการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการภัยแล้งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน ผู้ให้สัมภาษณ์ ผู้บริหารอำเภอลี้ ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลี้ ผู้นำหมู่บ้านพื้นที่ประสบภัยแล้งในเขตอำเภอลี้ ประชาชนอำเภอลี้ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง พื้นที่ผู้วิจัยทำการวิจัยคือ ตำบลลี้ ตำบลแม่ลาน ตำบลนาทราย

สถานการณ์ภัยแล้งในเขตอำเภอลี้ พื้นที่อำเภอลี้พื้นที่ส่วนใหญ่ประมาณเกือบ ๘๐% เป็นพื้นที่ป่า ซึ่งปัญหาภัยแล้งเกิดขึ้นเป็นประจำทุกปีในช่วงของฤดูแล้ง โดยเฉพาะในช่วงของปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่ผ่านมาถือว่าประสบปัญหารุนแรง สืบเนื่องจากปัญหาเกี่ยวกับในเรื่องของธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงในลักษณะรวดเร็ว ปรากฏการณ์ลานินโญ ทำให้สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของประเทศไทย ประสบปัญหาภัยแล้ง อำเภอลี้ ในเชิงพื้นที่การเกิดภัยแล้งถือว่าปกติเพียงแต่ว่าปีไหนจะเกิด ความรุนแรงของภัยขึ้นมากหรือเกิด ความรุนแรงของภัยขึ้นน้อยจะเกิดขึ้นในหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องและอยู่ ที่การบริหารจัดการของทุกภาคส่วนที่จะร่วมกันด้วย สถานการณ์ภัยแล้งของอำเภอลี้ ส่งผลกระทบทุก ตำบลแต่มีบางตำบลที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงทางอำเภอได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและ แก้ปัญหาภัยแล้งอำเภอลี้ขึ้น โดยทำหน้าที่เป็นจุดประสานงานระหว่างท้องถิ่นและส่วนราชการอื่น รับ เรื่องขอความช่วยเหลือจากท้องถิ่น เพื่อช่วยเหลือเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งที่รุนแรงและเกิน ศักยภาพของท้องถิ่น เช่น รายงานให้จังหวัดทราบและขอความช่วยเหลือจากจังหวัด สถานการณ์เกิด ภัยแล้งในเขตเทศบาลตำบลลี่ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๘ เกิดสถานการณ์ภัยแล้งเกิดขึ้นอย่างรุนแรงทำให้น้ำ ที่ใช้เพื่อการเกษตรกรรม ใช้เพื่อการอุปโภค บริโภค ต่างๆ เกิดขาดแคลนอย่างหนักพืชผลที่เกษตรกร ทำการเพาะปลูกไม่มีน้ำเพื่อที่จะมาหล่อเลี้ยงให้พืชผลออกผลผลิตได้อย่างมีคุณภาพ ในบางพื้นที่ จะต้องปล่อยให้แห้งตาย ประเภทดันไม้ยืนต้น เช่น ลำไย เมื่อขาดน้ำมาหล่อเลี้ยงทำให้ต้นไม้ยืนต้น ตายเป็นจำนวนมาก รวมถึงพืชไร่ ผลผลิตเสียหายเนื่องจากขาดน้ำมาหล่อเลี้ยง รวมถึงการดำเนิน ชีวิตประจำวันของราษฎรที่ขาดแคลนน้ำต้องดำเนินชีวิตอย่างยากลำบาก บ่อน้ำตื้นก็แห้งขอด สิ่งมีชีวิต สัตว์เลี้ยงก็ได้ผลกระทบเช่นกัน ภัยแล้งยังสร้างผลกระทบให้กับธรรมชาติ เช่น ความแห้งแล้ง ทำให้ต้นไม้ในผืนป่าบางส่วนเกิดยืนต้นตายเนื่องจากขาดน้ำซึ่งสอดคล้องกับ นางสาวอรุณี อุสาหกิจ มีความคิดเห็นว่า ภัยแล้งที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศที่ร้อนอบอ้าวความชื้นใน อากาศเหลือน้อยเมื่อภูมิอากาศร้อนอบอ้าวความชื้นในอากาศไม่เหมาะสมสำหรับในเกิดฝนตกจึงส่งผล ไปถึงการตกของฝน ฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลปริมาณน้ำฝนจึงมีน้อยส่งผลกระทบกับเกษตรกรที่พึ่งพา แต่ฝนไม่มีน้ำเพื่อทำการเกษตร โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่ต้องพึ่งพาน้ำฝนในการเพาะปลูกและการ อุปโภค บริโภค จะประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำ และบางครั้งรุนแรงจนกระทั่งเกิดวิกฤตการขาด แคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค^๑ เมื่อยืนต้นตายไปไม้ก็หล่นร่วงลงพื้นดินทำให้เกิดทับถมกันก็กลายเป็น เชื้อไฟอย่างดี เมื่อความแห้งแล้งขาดน้ำ อากาศก็เริ่มร้อนขึ้นก็เกิดไฟป่าขึ้นไม่ว่าจะเกิดเองตาม ธรรมชาติหรือเป็นฝีมือของมนุษย์ที่สร้างความเสียหายให้กับทรัพยากรธรรมชาติ ความร้อนและความ แห้งแล้งรวมทั้งเชื้อไฟมีอย่างมากมายทำให้ไฟป่าลุกลามอย่างรวดเร็วกินบริเวณกว้าง ผลที่ตามมาอีกก็

^๑ อรุณี อุสาหกิจ, “การบริหารจัดการน้ำเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งนอกเขตพื้นที่ชลประทาน จังหวัด สุพรรณบุรี”, วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอม เกล้าธนบุรี), ๒๕๕๔.

คือปัญหาหมอกควันในอากาศ ทำให้การหายใจต้องติดขัดสำหรับผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับทางเดินหายใจ และส่งผลกระทบต่อให้กับบุคคลทั่วไปในการดำเนินชีวิตประจำวันอาจทำให้มีผลต่อร่างกายในระยะยาว แม่น้ำสายหลักของอำเภอคือ สายแม่น้ำลี้ ซึ่งเป็นเส้นเลือดใหญ่ของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลลี้ ไม่เพียงพอต่อการอุปโภค บริโภค ทางเทศบาลตำบลลี้จึงดำเนินการหาแหล่งน้ำที่มีอยู่ในพื้นที่ ปัจจุบันนี้ทางเทศบาลตำบลลี้ก็ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ซึ่งในปีนี้ฤดูกาลทำนาของปี พ.ศ. ๒๕๖๐ ฝนได้ตกต้องตามฤดูกาลอำนวยการความสะดวกแก่พี่น้องเกษตรกรได้มีน้ำเพื่อใช้ในการทำนา ใช้น้ำเพื่อพืชไร่ พืชสวน แต่ทางเทศบาลตำบลลี้ไม่ได้มีงบประมาณได้เตรียมโครงการไว้เพื่อฝนทิ้งช่วงในการที่จะช่วยเหลือพี่น้องเกษตรกร โครงการผันน้ำจากบ่อเหมืองบ้านปูเป็นเหมืองกัมมิง โดยขอรับการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐผ่านกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนได้นำโครงการ เพื่อจะพิจารณาอนุมัติงบประมาณในการที่จะผันน้ำจากบ่อเหมืองกัมมิงลงสู่ลำน้ำสาธารณะ เป็นโครงการที่ทางเทศบาลตำบลลี้ได้เตรียมไว้ การจัดการเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้นในเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลลี้

เทศบาลตำบลวังดินอยู่ในส่วนเขตเศรษฐกิจส่วนพื้นที่อยู่ในภาคเกษตรของเทศบาลวังดินมีพื้นที่อยู่ไม่มากแต่ภัยแล้งก็ส่งผลกระทบมาก เพราะในเขตเศรษฐกิจปัญหาของภัยแล้งก็คือปัญหาของแม่น้ำก็จะเกิดน้ำน้อยพอน้ำน้อยเพราะน้ำต้นทุนหรือแหล่งน้ำวัตถุดิบเพื่อที่จะผลิตน้ำประปาก็มีปัญหาอย่างปีที่ผ่านมา ปี ๕๘ ไม่มีน้ำประปาเพราะไม่มีน้ำดิบเพื่อผลิตน้ำประปา ทางเทศบาลวังดินเลยต้องไปบรรทุกน้ำตามแหล่งน้ำต่างๆ มาผลิตน้ำประปาแทนแม่น้ำลี้ ที่ผ่านมาช่วงปลายเดือนมีนาคม เมษายน ต้นเดือนพฤษภาคมระยะสั้นๆ ไม่มาก มีแต่ปี ๕๘ ที่เกิดภัยแล้งขึ้นวิกฤตแม่น้ำลี้แห้งขอดเลย และแหล่งน้ำธรรมชาติถือว่ามีน้อยมากและอีกปัญหาหนึ่งถึงแม้จะมีอ่างแม่เหียบ อ่างแม่ยางจั่วแต่เป็นที่ทราบกันเมื่อปริมาณน้ำในอ่างมีน้อยเกษตรกรก็ไม่ยอมให้เอาน้ำมาผลิตประปา เพราะเกษตรกรก็กลัวว่าน้ำต้นทุนที่จะทำการเกษตรจะไม่เพียงพอ หมู่บ้านวังดินเคยประสบมาดีที่ยังไม่มีอ่างเก็บน้ำ แม่ยางจั่วป่าไผ่ยังอุดมสมบูรณ์และภายหลังได้มีการรื้อป่าเพื่อทำเป็นพื้นที่ทำมาหากินเมื่อป่าไม้ถูกทำลายเริ่มมีปัญหาเกี่ยวกับภัยแล้งเกิดขึ้นปัจจัยที่เกิดภัยแล้งก็ได้สร้างปัญหาหลายๆ เรื่องขึ้นมา ตำบลนาทรายประสบกับปัญหาภัยแล้งเกิดความแห้งแล้งทั้งตำบลแต่ที่ภัยแล้งรุนแรงจะเป็นชุมชนบ้านห้วยต้มหมู่ที่ ๑๔ , ๒๑ , ๒๒ , ๒๓ จะประสบปัญหาภัยแล้งมากที่สุดของตำบลนาทราย เพราะว่าพื้นที่ของชุมชนบ้านห้วยต้มเป็นพื้นที่ราบสูงแหล่งน้ำที่ก็มีปริมาณน้ำน้อยบางแหล่งน้ำไม่มีน้ำเลย บ่อน้ำต้นของราษฎรไม่มีน้ำเลยระบบประปาของหมู่บ้านบางหมู่บ้านไม่สามารถสูบน้ำได้ดินขึ้นมาได้เพราะน้ำใต้ดินไม่มี บางหมู่บ้านน้ำใต้ดินมีแต่มีปริมาณน้ำที่น้อยสูบน้ำขึ้นมาไม่เพียงพอหรือการจ่ายน้ำประปาเพราะจำนวนหลังคาเรือนของประชากรของชุมชนบ้านห้วยต้มมีจำนวนมากปริมาณน้ำจึงไม่เพียงพอแก่การแจกจ่ายให้ราษฎรใช้ทุกหลังคาเรือนอย่างทั่วถึง

ปัญหาก็เลยเกิดความแห้งแล้งทั้งตำบลรวมไปถึงป่าไม้ผืนป่าเกิดความแห้งแล้งต้นไม้ยืนต้นตายเนื่องจากขาดน้ำทำให้ใบไม้หับถมกันและอากาศก็ร้อนสิ่งที่ตามมาก็คือไฟป่า ตำบลแม่ลานอดีตป่าไม้อุดมสมบูรณ์แต่ก็มีการลักลอบเข้าไปตัดไม้เพื่อมาสร้างที่อยู่อาศัย แต่ที่หนักขึ้นคือการบุกรุกป่าเพื่อทำเป็นที่ทำกิน จึงทำให้ป่าเริ่มลดลงอากาศเริ่มร้อนขึ้นความชุ่มชื้นในป่าเริ่มจะลดลงน้ำในลำห้วยเริ่มลดปริมาณลดลงและจนถึงแห้งขอดส่งผลกระทบต่อไปถึงระบบน้ำเพื่อทำการเกษตรของเกษตรกร และยังส่งผลกระทบต่อไปถึงระบบประปาในหมู่บ้านเริ่มไม่มีน้ำ ทางส่วนราชการจึงทำการเจาะเอาน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้แต่ก็ติดพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติจึงไม่สามารถขุดเจาะได้ จึงต้องขออนุญาตส่วนราชการที่รับผิดชอบพื้นที่และใช้เวลาการพิจารณา ซึ่งสอดคล้องกับ **นายจิรภัทร อัครจินตจิตต์** มีความคิดเห็นว่า ภัยแล้งเป็นภัยธรรมชาติที่ก่อให้เกิดความเสียหายที่รุนแรงและเป็นบริเวณกว้าง จากรายงานการสรุปภัยแล้งของประเทศไทย ของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ชี้ให้เห็นว่า ความเสียหายเกิดขึ้นทุกปี ซึ่งคิดเป็นมูลค่าความเสียหายโดยเฉลี่ย ๗๑๗ ล้านบาทต่อปี พื้นที่เกษตรกรรมเสียหายโดยเฉลี่ย ๓ ล้านไร่ต่อปี และมีประชาชนได้รับผลกระทบโดยเฉลี่ย ๙ ล้านคนต่อปี^๒ สาเหตุหลักมนุษย์ไม่ดูแลรักษาธรรมชาติอย่างเต็มที่ ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างขาดความสมดุล เพราะนั้นนอกจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลกที่รวดเร็วและรุนแรง สิ่งที่ทำให้เกิดภัยแล้ง คือ มนุษย์ เพราะคนทำทุกอย่าง เช่น โรงงาน ทั้งอากาศเสีย ความเห็นแก่ตัวของคน เช่น การบุกรุกทำลายป่าปีละ ๑ ไร่ ๑๐ ปีก็สับไร่ ทำให้ป่าเหลือน้อยไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ได้ หรือโรงงาน ที่ปล่อยควันพิษทำให้ทำลายสิ่งแวดล้อม ทำลายชั้นบรรยากาศ ต้องสร้างจิตสำนึกให้กับคนให้ห่วงแหนป่าไม้ออย่าไปตัดไม้ทำลายป่า อย่าไปบุกรุกป่าไม้ที่เป็นแหล่งธรรมชาติช่วยกันดูแลเพื่อธรรมชาติฤดูกาลจะต้องไม่เปลี่ยนไป โดยภาพรวมกว้างๆ เกิดจากภาวะโลกร้อน โดยภาวะโลกร้อนเกิดจากหลายสาเหตุ ตั้งแต่ทรัพยากรในดินสิ้นในน้ำ ตั้งแต่การขุดเจาะน้ำ น้ำมัน ซึ่งจริงๆ แล้วสิ่งเหล่านี้นั้นเป็นฉนวนป้องกันความร้อนใต้ดิน เพราะพื้นผิวโลกเรามีความร้อนอยู่คือลาวาที่อยู่ใต้แผ่นโลก ความร้อนจากใต้ดินส่งผลให้เกิดผลกระทบต่อโลกมนุษย์เรา การเกิดปัญหาความแห้งแล้งมองได้หลายส่วน เรื่องของโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งโรงงานอุตสาหกรรมปล่อยก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ การขยายตัวของเมือง ทั้งโรงงานอาคาร ที่อยู่อาศัย สนามกอล์ฟ พื้นที่เทห์ไรร์ รีสอร์ท พื้นที่ป่าไม้ก็เริ่มหาย ความชุ่มชื้นในอากาศก็เริ่มหดหาย การเข้าไปทำลายทำให้ป่าเสียหายเมื่อป่าไม้เริ่มหมดไปอากาศก็เริ่มร้อนขึ้นเพราะความเห็นแก่ได้ของมนุษย์บางกลุ่มบางที่เห็นผลประโยชน์ของตนมากกว่าส่วนรวม อย่าไปตัดไม้ทำลายป่าบริเวณป่าต้นน้ำเพราะเป็นแหล่งต้นน้ำถ้าตัดไปแหล่งต้นน้ำก็จะไม่อุดมสมบูรณ์ เพราะในป่ามีแหล่งต้นน้ำอยู่หลายจุดและจะต้องช่วยกันดูแลแต่ถ้าตัดไปหมดมีโอกาสดึงความแห้งแล้งมากขึ้น ผู้เฒ่าผู้แก่ใน

^๒ จิรภัทร อัครจินตจิตต์. “ดัชนีชี้วัดภัยแล้งที่เหมาะสม : กรณีศึกษาในลุ่มน้ำยม”, วิทยานิพนธ์วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์), ๒๕๕๑.

หมู่บ้านตำบลนาทรายได้บอกว่ามันครบรอบของธรรมชาติทุก ๔๐ ปีก็จะเกิดความแห้งแล้งจะเป็นเหมือนอดีตที่ผ่านมาเมื่อ ๔๐ ปีก่อน เกิดจากธรรมชาติบางปีก็แล้งบางปีก็ไม่แล้ง ทั้งแล้งหนักแล้งน้อย ชาติแคลนนํ้าบ้างหรือยังสามารถใช้นํ้าได้แต่ก็ต้องช่วยกันประหยัด

สถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้นประชากรส่วนใหญ่จะมีปัญหาเรื่องการขาดแคลนนํ้า แบ่งออกเป็น ๒ ปัจจัย (๑) การขาดแคลนนํ้าในการดำรงชีวิตประจำวัน (๒) การขาดแคลนนํ้าเพื่อการประกอบอาชีพ ทั้ง ๒ ปัจจัยเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์ต้องพึ่งมีและใช้ประโยชน์ ถ้าขาดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์จะใช้ชีวิตประจำวันไม่ได้ ประชากรของอำเภอสีก็เช่นเดียวกัน เพราะประชากรของอำเภอสีส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร ซึ่งต้องพึ่งพานํ้าเป็นปัจจัยหลักในการประกอบอาชีพ (๑) การขาดแคลนนํ้าในการดำรงชีวิตประจำวัน ร่างกายของมนุษย์ประกอบด้วยนํ้าถึง ๗๐ เปอร์เซ็นต์ร่างกายจึงขาดนํ้าไม่ได้ สถานการณ์ภัยแล้งของอำเภอสีเรื่องของนํ้าสะอาดเพื่อไว้สำหรับการบริโภคยังไม่ถึงกับขาดแคลนยังมีระบบประปาที่ใช้งานได้ โดยมีเอกชนที่ยังสามารถมีนํ้าดิบผลิตเป็นนํ้าดื่มที่สะอาดไว้สำหรับบริโภคหรือการประกอบอาหารแต่นํ้าที่สะอาดการได้มาต้องใช้กำลังทรัพย์แลกมาแต่นํ้าที่จะใช้ในการอุปโภค เช่น การชำระล้างร่างกาย การทำความสะอาดเสื้อผ้า ทำความสะอาดอุปกรณ์เครื่องครัว ฯลฯ ยังไม่มีเพราะถ้าจะใช้นํ้าสะอาดก็คงเป็นการลงทุนที่สูงเกินไปไม่คุ้มค่ากับการลงทุน นํ้าอุปโภคทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องหาแหล่งนํ้าและนำมาแจกจ่ายให้กับประชาชนที่ยังขาดนํ้าเพื่ออุปโภค (๒) การขาดนํ้าเพื่อการดำเนินชีวิตในด้านการประกอบอาชีพ ซึ่งก็สิ่งสำคัญไม่แพ้ปัจจัยที่ ๑ เพราะนํ้าเพื่อการดำเนินชีวิตในด้านการประกอบอาชีพ คือ นํ้าเพื่อมาหล่อเลี้ยงผลผลิตของเกษตรกรซึ่งเป็นอาชีพหลัก เมื่อไม่มีนํ้ามาหล่อเลี้ยงให้กับผลผลิตการเจริญเติบโตของผลผลิตก็จะหยุดชะงัก ทำให้เกิดความเสียหายทั้งทรัพยากรและการลงทุนส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของครอบครัวอาจจะต้องติดหนี้เพราะไม่มีเงินไปส่งให้กับสถาบันการเงินที่กู้ยืมมาส่งผลกระทบต่อระบบหมุนเวียนในเรื่องเงินทุนและปัญหาอีกหลายๆ อย่างก็จะตามมา สถานการณ์ภัยแล้งในพื้นที่อำเภอสีในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ – ๒๕๕๙ เกิดภัยแล้งรุนแรงอยู่ ๓ – ๔ ตำบลของอำเภอสี เพราะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบสูง บางก็เป็นพื้นที่ประกอบไปด้วยชั้นหิน แต่ที่สำคัญพื้นที่บางพื้นที่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งไม่สามารถทำโครงการอะไรได้เพราะจะเป็นการบุกรุกป่าสงวนแห่งชาติ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้แต่แจกจ่ายนํ้าเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้ประสบภัยแล้ง ไม่ได้เป็นการแก้ปัญหาภัยแล้งที่ยั่งยืนเพื่อการแก้ปัญหาภัยแล้งในอนาคตข้างไม่ว่าจะติดเรื่องหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ไม่อนุญาต เช่น พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ พื้นที่ของกรมเจ้าท่าซึ่งดูแลเกี่ยวกับแม่น้ำลำคลองทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะขุดลอกหรือสร้างฝายกั้นลำนํ้าก็ต้องขออนุญาตและยังติดระเบียบ กฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหา รวมถึงการขุดสระเพื่อเป็นแหล่งกักเก็บนํ้าหรือการเจาะบาดาลเพื่อนํานํ้าใต้ดินมาใช้เพราะประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอสีประกอบอาชีพเกษตรกรรมจึงต้องการนํ้าเพื่อทำการเพาะปลูกพืชผลเพื่อผลผลิตที่มากและมีคุณภาพ รวมถึงการดำรงชีพในแต่ละวันร่างกายคนเรารวมทั้งสัตว์เลี้ยงก็ต้องการนํ้า โดยเฉพาะในช่วงเดือน

มีนาคม - พฤษภาคม ของทุกปี จะเป็นช่วงที่ สภาวะอากาศแห้งแล้งอย่างยิ่ง ความชื้นในอากาศต่ำ ปริมาณฝนตกมีน้อย มีฝนทั้งช่วงเป็นระยะเวลายาวนาน แหล่งน้ำธรรมชาติมีสภาพตื้นเขิน ไม่สามารถเก็บกักน้ำได้ ประกอบกับลักษณะภูมิศาสตร์ของอำเภอโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ราบสูง แหล่งน้ำหรืออ่างเก็บกักน้ำมีขนาดเล็กจึงไม่สามารถเก็บกักน้ำจำนวนมากได้ ทำให้บางพื้นที่ของอำเภอประสบปัญหาสาธารณภัยประเภทภัยแล้ง ทำให้ประชาชนที่ประสบภัยแล้งขาดน้ำเพื่ออุปโภคบริโภค และน้ำสำหรับใช้ในการเกษตรกรรม ทำให้พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย รวมทั้งสัตว์เลี้ยงได้รับผลกระทบ สร้างความเสียหายให้กับประชาชนผู้ประสบภัยเป็นจำนวนมาก ภัยแล้งยังส่งผลกระทบถึงระบบเศรษฐกิจของอำเภอ เนื่องจากผลผลิตของประชาชนได้รับความเสียหายทำให้เกิดการขาดทุนจากการลงทุนทั้งทางเกษตรกรรมและการเลี้ยงสัตว์ ประชาชนจึงไม่มีกำลังที่จะใช้จ่ายใช้สอยข้าวของเครื่องใช้ในการดำรงชีวิตต้องใช้สอยอย่างประหยัด ทำให้พ่อค้าแม่ค้าขายของไม่ได้ เศรษฐกิจจึงถดถอย เมื่อขาดน้ำผลผลิตในการทำเกษตรกรรมของเกษตรกรก็จะเสียหายเนื่องจากขาดน้ำมาหล่อเลี้ยงพืชสวน พืชไร่ จึงเกิดปัญหาการขาดแคลนนํ้า นั่น คือ “ภัยแล้ง” พื้นที่อำเภอที่ประสบปัญหาก็ภัยแล้งได้รับความเสียหายและมีผลกระทบกับประชาชนอย่างมาก ได้แก่ พื้นที่ตำบลลี่ , พื้นที่ตำบลแม่ลาน , พื้นที่ตำบลนาทราย ปีที่ประสบปัญหาภัยแล้งของทั้ง ๓ ตำบล คือ ช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ และปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ช่วงเดือน มีนาคม - พฤษภาคม ของทั้งสองปีจะประสบปัญหาภัยแล้งราษฎรขาดแคลนน้ำ รวมถึงสิ่งมีชีวิตทั้งสัตว์เลี้ยงและพืชผลต่างๆ

การแก้ไขปัญหาหรือการบริหารจัดการเกี่ยวกับภัยแล้งในพื้นที่อำเภอได้ตั้งศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในระดับอำเภอขึ้นมา โดยที่ดูแลแต่ละพื้นที่ว่าเกิดภัยแล้งมีความรุนแรงขนาดไหน ขาดแคลนน้ำในเรื่องของการทำการเกษตรหรือขาดแคลนน้ำในเรื่องของการอุปโภคบริโภค โดยเราจะได้ประสานไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง ๑๐ แห่งในพื้นที่ได้ช่วยสำรวจ รวมทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านในพื้นที่ เรื่องของการทำฝายเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ เพราะว่าปัญหาของพื้นที่อำเภอนั้นจะมีปัญหาถ้าเป็นหน้าแล้งหรือฤดูแล้งนั้นภัยแล้งจะเกิดขึ้นเนื่องจากว่าเราไม่มีน้ำจึงไม่มีต้นทุนน้ำ น้ำในลำห้วยในแม่น้ำลำเองก็เหมือนกัน ถ้าสามารถสร้างฝายกักเก็บน้ำไว้ได้ก็จะช่วยเบาบางในเรื่องของการแก้ไขปัญหาความแห้งแล้งหรือว่าภัยแล้งนี้ได้ในส่วนหนึ่งและก็อาศัยความร่วมมือร่วมของพี่น้องประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำลักษณะประชารัฐตามแบบนโยบายของรัฐบาล มันจะทำให้ทางพี่น้องประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้สึกเป็นเจ้าของในการที่จะได้ร่วมมือทำและก็จะรักและหวงแหนช่วยกันดูแล และมีหน่วยงานราชการที่เข้ามาช่วยเหลือในช่วงภัยแล้ง ๑. สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดลำพูน ซึ่งจะดูแลในส่วนเครื่องมืองซึ่งสามารถประสานขอใช้เครื่องมือในส่วนรับผิดชอบในอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานนั้น เช่น รถบรรทุกน้ำ เครื่องสูบน้ำระยะไกล ก็สามารถประสานขอความช่วยเหลือในเขตของสำนักงานได้ ๒. หน่วยของทรัพยากรน้ำจะเข้ามาดูว่าพื้นที่ไหนบ้างที่สามารถขุดเจาะน้ำบาดาลนำน้ำขึ้นมาใช้ได้ เทศบาลตำบลลี่ได้เตรียมโครงการไว้เพื่อฝนทิ้งช่วงในการช่วยเหลือเกษตรกร คือการทำโครงการผันน้ำจากบ่อเหมืองบ้านปูซึ่งเรียกว่าเหมืองแก้มลิง โดยขอรับการสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐผ่านกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน เพื่อพิจารณาอนุมัติงบประมาณในการที่จะผันน้ำจากบ่อเหมืองแก้มลิงลงสู่ลำน้ำสาธารณะ เพื่อให้

เกษตรกรได้ใช้ทางการทำเกษตรกรรมส่วนการสร้างฝายเพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำไว้ โดยได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานทหารและการร่วมมือจากประชาชนช่วยกันมาสร้างฝาย การร่วมกันทางภาครัฐและประชาชน โดยใช้ชื่อว่า ฝายประชารัฐ โดยการก่อสร้างฝายขึ้นใหม่แทนฝายลูกเดิมที่ได้รับความเสียหายจากเหตุอุทกภัยน้ำป่าไหลหลากในฤดูน้ำหลากและการสร้างฝายใช้การสร้างแบบพื้นบ้าน ทางท้องถิ่นแก้ไขปัญหานี้ด้วยวิธีการเรียงกระสอบทราย และใช้ระบบกักน้ำเข้ามาแก้ไข ซึ่งสอดคล้องกับ พงศ์ณัช บุญชูปิยสวัสดิ์ ให้ความคิดเห็นว่า ลักษณะทางกายภาพที่ทำให้เกิดการชำรุดของฝายวังหินคือบริเวณที่ตั้งฝายวังหินเป็นกลุ่มชุดดินที่ได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมได้ง่าย และรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้ที่ดิน ซึ่งแบบก่อสร้างของโครงสร้างฝายไม่เป็นไปตามหลักทางวิศวกรรม โดยการดูทรายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ เป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการพังทลายฝาย การจัดการของภาครัฐในการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตรกรณีฝายชำรุด พบว่า มีการจัดหาปั๊มสูบน้ำพลังไฟฟ้า เพื่อสูบน้ำเข้าระบบเหมืองฝายอย่างเร่งด่วน โดยภาครัฐแบกรับค่าไฟฟ้าร้อยละ ๖๐ และเกษตรกรร้อยละ ๔๐ มีการขยายเขตไฟฟ้าเพื่อการเกษตร มีการช่วยเหลือเกษตรกรในรูปของเงินช่วยเหลือและเมล็ดพันธุ์ละมีการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในทุกตำบลของแต่ละอำเภอ^๓

เมื่อทางท้องถิ่นได้รับเรื่องร้องทุกข์เพื่อขอความช่วยเหลือเรื่องน้ำ โดยขั้นตอนแรกการแก้ไขเฉพาะหน้าก็ขอรถบรรทุกน้ำมาแจกจ่ายน้ำให้ชาวบ้านที่ไม่มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค เพื่อเป็นการช่วยเหลือชาวบ้านอย่างเร่งด่วน เทศบาลตำบลลี่ เทศบาลตำบลวังดั้นก็แก้ปัญหาด้วยการทำฝายชะลอน้ำ เทศบาลวังดั้นก็ได้สร้างระบบน้ำประปาสำรองขึ้นมาในหมู่บ้านเพื่อแบ่งเบาภาระส่วนกลาง โดยการสร้างประปาหมู่บ้านใช้ภายในหมู่บ้าน จึงเกิดโครงการขุดเจาะบ่อบาดาลในพื้นที่เพิ่ม เมื่อชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ ทำหนังสือถึงส่วนราชการองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายว่าขอความอนุเคราะห์น้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายจึงนำรถน้ำออกแจกจ่ายให้กับราษฎรที่ประสบภัยแล้ง ได้จัดการตั้งกองอำนวยการเฉพาะกิจและจัดทำแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับภัยแล้งไว้และได้ปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้ ก่อนออกปฏิบัติงานก็จะนำแผนที่เกี่ยวข้องกับภัยแล้งนำมาปฏิบัติและประสานกับอำเภอเพื่อแจ้งถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อขอประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ภัยพิบัติ และขอให้ประกาศเป็นพื้นที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ในกรณีทั้ง ๒ กรณี คือขั้นตอนที่ภัยแล้งถึงขั้นวิกฤต เมื่อสถานการณ์รุนแรงเกินกว่าศักยภาพของทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายที่จะรับได้ จึงประสานอำเภอเพื่อขอให้อำเภอประสานหน่วยงานที่มีศักยภาพที่สูงกว่าเข้ามาช่วยเหลือ ทางราชการก็จะหาแหล่งน้ำเพื่อที่จะเป็นแหล่งน้ำให้กับราษฎรผู้ประสบภัยแล้งทั้งการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ กลาง เล็กแล้วแต่พื้นที่ และทำการเจาะน้ำใต้ดินเพื่อที่จะนำน้ำใต้ดินมา

^๓ พงศ์ณัช บุญชูปิยสวัสดิ์. “ปัญหาภัยแล้งและความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการบรรเทาจากภาครัฐ : กรณีศึกษาฝายวังหิน ตำบลสบเตี๊ยะ อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่), ๒๕๕๖.

ใช้เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งในช่วงเร่งด่วน ซึ่งสอดคล้องกับ **สนัน จันทะโคตร** ให้ความคิดเห็นว่า ขั้นตอนการดำเนินการเป็น ๓ ขั้นตอน คือ ๑) ขั้นตอนการเตรียมการก่อนเกิดเหตุ ๒) ขั้นตอนการดำเนินการขณะเกิดเหตุ ๓) ขั้นตอนการดำเนินการหลังเกิดเหตุ ซึ่งการดำเนินการจัดการภัยแล้งที่ผ่านมาได้ประสบปัญหา ข้อจำกัด หลายด้าน เช่น ด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านเครื่องจักร/เครื่องมือ/อุปกรณ์และด้านการจัดการ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ดังนี้ ผู้บริหารท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญการแก้ปัญหาภัยแล้ง มีนโยบายการจัดการภัยแล้งชัดเจน โดยการจัดทำแผนแม่บทการจัดการแก้ไขปัญหาลาดน้ำและภัยแล้งในพื้นที่อย่างยั่งยืน เน้นส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการน้ำ ตลอดจนจัดสรรและแสวงหางบประมาณ ให้เพียงพอแก่การแก้ไขปัญหา ในส่วนของขั้นตอนการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้งนั้น ขั้นตอนการเตรียมการก่อนเกิดเหตุ ควรเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร เครื่องจักร/เครื่องมือ ทั้งที่อยู่และที่ต้องประสานขอรับการสนับสนุนจากภายนอก ขั้นตอนการดำเนินการขณะเกิดเหตุ ควรจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจป้องกันและแก้ไขภัยแล้ง เพื่อประสานงานกับหน่วยต่างๆ ในการช่วยเหลือประชาชนและใช้กลไกการทำงานเป็นทีม ทำงานเชิงบูรณาการและเน้นการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงแผน ขั้นตอนการช่วยเหลือของราชการ ขั้นตอนการดำเนินการหลังเกิดเหตุควรมีการลงพื้นที่สำรวจ ประเมินผลความเสียหาย จัดทำบัญชีของผู้ประสบภัย เพื่อให้ความช่วยเหลือเยียวยาตามระเบียบและหลักเกณฑ์ของทางราชการ^๔

ในการเจาะหาน้ำใต้ดินมาใช้บางหมู่บ้านอาจไม่เพียงพอก็ต้องมีการจัดการโดยการปล่อยน้ำเป็นเวลาหรือปล่อยน้ำเป็นสาย ตำบลแม่ลาน จัดทำโครงการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อที่จะเจาะบาดาลนำน้ำใต้ดินมาใช้ ในพื้นที่สาธารณะเพื่อป้องกันภัยแล้ง และการทำฝาย องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน จัดหางบประมาณมาเพื่อทำการวัดแนวป่า เพื่อให้ชาวบ้านบุกรุกป่าและส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อความชุ่มชื้นของผืนป่าเมื่อป่าไม้อุดมสมบูรณ์สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติก็กลับคืนมา โดยจะขอความร่วมมือจากหลายภาคส่วนมาช่วยกันดูแล ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน เมื่อเกิดภัยแล้งขึ้นในหมู่บ้าน ทางผู้นำหมู่บ้านทำหนังสือแจ้งถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านว่าเกิดการขาดแคลนน้ำน้ำในบ่อน้ำต้นแห้งขอด ราษฎรในหมู่บ้านไม่มีน้ำกินน้ำใช้จึงขอความอนุเคราะห์ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานช่วยจัดหาเงินมาแจกจ่ายให้กับราษฎรที่เดือดร้อน การขอความช่วยเหลือจากหน่วยทหารเข้ามาสร้างฝายโดยใช้ชื่อโครงการว่า “ฝายประชารัฐ” โดยการร่วมมือของภาครัฐทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานทหาร และขอกำลังจากชาวบ้านมาช่วยกันสร้างฝายเพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ สถานการณ์ภัยแล้งโดยปกติแล้วนั้นอำเภอไม่มีเครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ที่จะเข้าไปให้ช่วยเหลือที่

^๔ สนัน จันทะโคตร, “แนวทางการบริหารจัดการภัยแล้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา”, **วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยขอนแก่น), ๒๕๕๕.

น้องประชาชนได้ทันที ทันต่อความต้องการของพี่น้องประชาชน ประสานทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งก็จะมีเครื่องมือเครื่องมือ เช่น มีรถบรรทุกน้ำ ในการทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งมักจะพบกับอุปสรรคเจ้าของพื้นที่ไม่อนุญาตให้ทำ เช่น การขุดลอกลำน้ำลี้ จะต้องขออนุญาตกรมเจ้าท่าแต่การขออนุญาตแต่ละครั้งใช้เวลาเนิ่นนานกว่าโครงการนั้นจะอนุมัติราษฎรที่เดือดร้อนคงรอการช่วยเหลือไม่ไหว อุปสรรคก็คือ เรื่องของเวลาด้วย ที่ผ่านมามีวิธีการแก้ปัญหาที่คือขอความร่วมมือหรือขอรับการสนับสนุนไปทั้งในส่วนของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด แขนงการทางหรือกรมทางหลวง ที่จะช่วยเอารถบรรทุกน้ำเข้ามาช่วยเสริมในเรื่องของการแก้ปัญหาให้กับพี่น้องประชาชน ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน หน่วยงานที่เป็นเจ้าของพื้นที่รับผิดชอบ เช่น ป่าไม้ กรมเจ้าท่า ยังอาศัยระเบียบกฎเกณฑ์ของตนเอง ยึดหลักตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยไม่ได้มองว่าการแก้ไขปัญหาในระยะเร่งด่วน เช่น กรณีของฝ่ายชำรุด ฝ่ายพัง ตลิ่งพัง หรือการเก็บกักน้ำไว้เพื่อใช้แก้ไขปัญหาในฤดูแล้งยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเจ้าของพื้นที่เองคอยจะเอาระเบียบเข้ามาจับ ทำให้เทศบาลเองไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง

เมื่อมีการขุดเจาะบ่อบาดาลก็ต้องมีการขออนุญาตพื้นที่ป่าไม้ ด้านงบประมาณของทางเทศบาลที่ไม่เพียงพอในการบริหารจัดการปัญหาภัยแล้งหรือเมื่อถึงฤดูแล้งไม่มีงบประมาณแต่พอเข้าฤดูฝนมีงบประมาณแต่ฝนตกมากๆ ทำให้น้ำหลากจึงไม่สามารถทำอะไรได้ลี้ ปัจจัยหลักเรื่องของงบประมาณในการแก้ไขปัญหาเรื่องภัยแล้งซึ่งมีการจัดตั้งงบประมาณไม่เพียงพอ เห็นความสำคัญต่อการบริหารจัดการด้านอื่นมากกว่า เกี่ยวกับหน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เมื่อจะทำโครงการใดๆ เจ้าของพื้นที่จะไม่อนุญาตให้ทำจะอ้างแต่ระเบียบของตนโดยไม่ได้สนใจผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นให้กับประชาชน ปัญหาของภาคเกษตรเหตุผลเพราะแหล่งที่เป็นแหล่งน้ำแม่เหียบและอ่างแม่ยางจ้วนนั้น มันใช้เฉพาะกลุ่มสั้นๆ แคบๆ แต่พื้นที่ที่เข้าไปลึกไม่มีแหล่งน้ำเลยและสำคัญที่สุดก็ไม่มีไฟฟ้าพอไม่มีไฟฟ้าการเจ้าน้ำมันก็ไม่มีประโยชน์ และการเห็นแก่ตัวของคนบางคน ในช่วงที่วิกฤตขอให้ประชาชนขอให้ใช้น้ำอย่างประหยัดแต่ก็มีบางคนยังใช้น้ำแบบตามใจตนเองใช้น้ำแบบไม่มีการประหยัดเลย และการให้ความช่วยเหลือของภาครัฐไม่ได้สำรวจข้อมูลที่แท้จริงในพื้นที่แต่เป็นการประเมินโดยภาพรวม

ในการออกแจกจ่ายบางบ้านมีฐานะยากจนจึงไม่สามารถที่จะซื้อภาชนะที่มีความจุมากๆ ได้ แต่ถังหรือภาชนะเล็กๆ ซึ่งบรรจุน้ำได้ปริมาณไม่มากเมื่อใช้น้ำไปซักพักน้ำหมดก็ต้องรอคิวการแจกจ่ายน้ำต่อไป การแจกจ่ายน้ำเพราะตำบลนาทรายมีประชากรมากกว่าจะแจกให้ผู้ประสบภัยให้ครบหนึ่งรอบต้องใช้เวลานานทั้งที่ต้องส่งให้ถึงบ้านเพราะส่วนใหญ่ผู้ที่อยู่บ้านจะเป็นผู้สูงอายุจึงยากที่จะยกถังน้ำมารองน้ำจากรถบรรทุกน้ำ บางคนแสดงความเห็นแก่ตัวอาจเพราะเกิดความเครียดเพราะเคยใช้น้ำอย่างเต็มที่แต่เมื่อเกิดภัยแล้วต้องประหยัด ใช้น้ำแต่น้อย ต้องรอคิวจนกว่าจะมาถึงลำดับของตนเองก็ใช้เวลาค่อนข้างนาน จึงเกิดอาการโวยวาย ซึ่งสอดคล้องกับ **วิภาณุ คงจันทร์** ให้ความคิดเห็นว่า รูปแบบการแก้ปัญหาภัยแล้งสามารถแบ่งได้เป็น ๔ รูปแบบ คือ ๑) การแก้ปัญหาโดยวิธีเฉพาะหน้า ๒) การแก้ปัญหาผ่านประเพณี ความเชื่อพื้นบ้าน ๓) การแก้ปัญหาโดยความร่วมมือและพึ่งพากันเองภายในชุมชน ๔) การแก้ปัญหาผ่านโครงการของรัฐหรือองค์กรภายนอกชุมชน ซึ่งกระบวนการและ

ผลจากรูปแบบการแก้ปัญหาดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่าศักยภาพในการจัดการปัญหาสาธารณะร่วมกันของชาวบ้านในระดับชุมชนนั้น มีทั้งปัจจัยที่มีทุนหนุนเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรค ดังนี้ ๑) ไม่ได้ใช้โครงสร้างการสื่อสารสาธารณะที่มีในการศึกษาสาธารณะมากนัก ๒) ขาดการสะสมทักษะ คิดใคร่ครวญ หาทางออก และตัดสินใจร่วมกันระดับชุมชน ๓) ผู้นำมีความสำคัญในการกระตุ้น ริเริ่ม สร้างสรรค์การทำงานส่วนรวม ๔) แม้กรอบความคิดของคนในชุมชนจะยังคาดหวังความช่วยเหลือในการแก้ปัญหาจากภายนอกแต่ก็เริ่มเรียนรู้พลังที่เกิดจากการรวมตัวกันของคนในชุมชน ๕) สถาบันของชุมชน (เช่น วัด โรงเรียน) มีบทบาทเป็นศูนย์กลางของการทำงานส่วนรวม ๖) สำนึกความเป็นชุมชนเป็นพื้นฐานสำคัญของความร่วมมือ^๕ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานต้องการจะซื้อรถบรรทุกน้ำเพิ่มอีกหนึ่งคัน เพราะมีความพร้อมด้านงบประมาณและรถบรรทุกน้ำที่มีอยู่แล้วไม่สามารถให้บริการอย่างทั่วถึงได้ แต่ติดขัดตรงระเบียบที่ไม่สามารถจัดซื้อได้ การขุดเจาะน้ำบาดาลบางพื้นที่ไม่สามารถเจาะได้เพราะบางพื้นที่ได้ดินเป็นชั้นหิน เมื่อทำการขุดเจาะไปแล้วเจอน้ำแต่มีปริมาณน้ำที่น้อยไม่เพียงพอต่อการให้บริการ บ้านเด่นเมา หมู่ที่ ๕ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแม่ปิง ในการขุดสระ หรือเจาะบ่อดาลเพื่อจะทำระบบน้ำประปาจึงทำไม่ได้ ระบบประปาก็ไม่สามารถเกิดขึ้นมาได้ แฉ่งไปทางจังหวัดก็เจียบหายเพราะจังหวัดก็ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้เพราะเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแม่ปิง ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานก็ต้องหาวิธีการจัดการภัยแล้งเอง ประสานไปทางหน่วยงานทหารเพื่อขอความช่วยเหลือในการสร้างฝายเพื่อกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง

การประยุกต์ใช้หลักอภิปรายธรรม ๗ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อการจัดการภัยแล้ง เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้นในพื้นที่ การให้ความช่วยเหลือต้องเริ่มมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะเป็นผู้รับผิดชอบ โดยการเรียกประชุมทุกภาคส่วนและผู้ที่เกี่ยวข้องเข้ามาวางแผน ปฏิบัติงานการช่วยเหลือผู้ประสบภัย การระดมความคิด การหาแนวทางการทำงาน และการสั่งการก็จะเกิดขึ้นภายในการประชุม การประชุมแต่ละครั้งผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องเข้าประชุมวางแผนอย่างพร้อมเพรียงและรับทราบข้อมูลการปฏิบัติ เพราะการช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยเป็นการช่วยเหลือที่เร่งด่วนจะต้องรีบแก้ไขปัญหาก็ให้รอเวลา รอโอกาส ไม่ได้ ในการประชุมแต่ละครั้งจะได้รับทราบข้อมูลถึงสถานการณ์ วิธีการปฏิบัติงาน ขั้นตอนการทำงาน การแก้ไขสถานการณ์ การนำเสนอความคิด ข้อคิดเห็น เป็นสิ่งที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างตรงประเด็น และจะมีการประชุมทุกครั้งที่เกิดเหตุสาธารณภัยไม่ว่าภัยใดๆ การเข้าร่วมประชุมการวางแผนงานแต่ละครั้งเพื่อแลกเปลี่ยนความคิด มีข้อราชการมาเสนอแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องต้องเข้าประชุมอย่างพร้อมเพรียงกัน การลงมติข้อราชการหรือการวางแผนแก้ปัญหาถ้าองค์กรประชุมไม่ครบการลงมติอาจจะไม่เป็นเอกฉันท์เมื่อการประชุมไม่ครบก็แสดงถึงความไม่พร้อม ความไม่สามัคคีกันของผู้เกี่ยวข้อง การเข้าร่วมประชุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันการทำงานก็จะสำเร็จไปด้วยดี การเคลือบแคลงใจกันก็จะมีเพราะได้รับทราบถึงเหตุการณ์กันทุกคนจะบอกว่าไม่ได้เข้าร่วมประชุมจึงไม่รู้วิธีการปฏิบัติไม่ได้ และผู้ที่เกี่ยวข้องแต่ไม่ได้เข้าร่วมประชุมจะต้องรับผิดชอบที่ประชุมโดนจะบอกว่าไม่ทราบมติไม่ได้ในพระพุทธศาสนาที่ถือว่าถูกต้อง

^๕ วิภาณุ คงจันทร์. “การศึกษาศักยภาพในการจัดการปัญหาสาธารณะตามวิถีชาวบ้าน : กรณีศึกษาการจัดการภัยแล้งในตำบลเสือโก้กอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม”, วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล), ๒๕๕๓.

จะต้องพร้อมเพรียงกันกระทำไมใช้ต่างคนต่างทำหรือว่าคนหนึ่งทำคนหนึ่งไม่เห็นด้วย จึงได้บทสรุปหนทางแก้ไขปัญหา การวางแผนงาน ความคิดเห็นไปในทางเดียวกันจึงเป็นการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและผู้ที่ได้รับผลประโยชน์ก็คือ “ราษฎรผู้ประสบภัย”

เมื่อราษฎรผู้ประสบภัยต้องการความช่วยเหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะรอเวลา รอความพร้อมของอุปกรณ์เครื่องมือ รอความพร้อมของงบประมาณไม่ได้ เพราะการพัฒนาพื้นที่ การดูแลความปลอดภัย ดูแลความเป็นของพี่น้องประชาชนเป็นหน้าที่หลักขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะหลบหลีกหนีหายไม่ได้ การเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างรวดเร็วการแก้ปัญหาให้ผู้ประสบภัยอย่างเร่งด่วน จะทำให้ผู้ประสบภัยมีความอบอุ่น มีความเชื่อมั่นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเข้ามาแก้ปัญหา เข้ามาช่วยเหลือ ไม่ทิ้งพี่น้องประชาชน การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ เมื่อมีสาธารณภัยเกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็น อุทกภัย ดินโคลนถล่ม วาตภัย อัคคีภัย ทุกกรณีมี กฎ ระเบียบ หลักเกณฑ์ รองรับอยู่ การบริหารขององค์กรจะมีนโยบายของผู้บริหารเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของข้าราชการพนักงานให้นำไปปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จตามที่ตั้งไว้ ด้วยความเต็มใจและเข้มแข็งดังนั้นในการปฏิบัติงานหรือการทำงานร่วมกันต้องให้เกียรติซึ่งกันและกันจึงจะเกิดความสามัคคี การทำงานจึงราบรื่นไม่ติดขัดก่อให้เกิดการบรรลุผลอย่างรวดเร็ว การทำงานแต่ละครั้งปฏิบัติงานอย่างเต็มกำลังความสามารถรอบคอบรวดเร็วขยันหมั่นเพียรถูกต้องสมเหตุสมผลตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์สูงสุดของหน่วยงาน การทำงานเพื่อช่วยเหลือประชาชนคือการปฏิบัติหน้าที่ตามพันธกิจ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมายด้วยความซื่อสัตย์และขยันหมั่นเพียรการให้ความเคารพเชื่อฟัง ให้เกียรติและปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาเป็นสิ่งที่ผู้ใต้บังคับบัญชาพึงปฏิบัติ สตรีมีบทบาทการมีส่วนร่วมเพราะทุกคนมีพื้นฐานเดียวกันหมดไม่ปิดกั้นโอกาสของสตรีในพื้นที่ เพราะว่าการแก้ไขปัญหาต้องใช้ความร่วมมือของทุกภาคส่วนการมีส่วนร่วมการแก้ปัญหา การแสดงความคิดเห็น การนำเสนอความคิด ผู้หญิงเริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นผู้หญิงอาจไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะยังอาจติดเรื่องจารีตประเพณีเก่าๆ การจะผิดจารีตประเพณีหรือไม่หรือปัจจุบันคงไม่ถือสาถึงลัทธิธรรมเนียมเปิดกว้างขึ้นเปิดโอกาสให้ผู้หญิงมีเวทีมากขึ้นสตรีมีบทบาทในการที่จะเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นในทุกเรื่องในทุกปัญหา เพราะปัจจุบันการมีความเสมอภาคในทุกภาคส่วนมีการใช้สิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกัน การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณียังคงยึดถือกันมาอยู่ ไม่ไปลบหลู่ ให้เกียรติแก่จารีตประเพณี ประเพณีเรื่องของวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมที่ถือปฏิบัติกันมา การทำฝายชะลอน้ำในลำน้ำ ลำห้วย ในป่า จะมีการขอมาเจ้าที่เจ้าทางทางชาวบ้านก็ร่วมกลุ่มกันทำพิธี ผู้หญิงก็ทำกับข้าวกับปลามาเลี้ยงผู้ที่มาร่วมพิธี จะมีการขนานศาลกล่าวดึงการสร้างฝายเพื่อให้ความชุ่มชื้นแก่ป่าไม้ ความอุดมสมบูรณ์แห่งป่าไม้ทุกปีจะมีการเลี้ยงผีห้วย การสืบทอดตำนานน้ำการสืบทอดป่าจะทำกันเช่นนี้ตลอดและเวียนทำกันทุกปี เช่น ปีนี้ทำการสืบทอดป่า แต่ปีหน้าทำสืบทอดผีห้วย ปีต่อไปก็อาจจะทำการบวชป่าจะสลับทำกันตลอดไปเรื่อยๆ เพื่อให้เกิดความสำเร็จในการทำงานให้ลุกล่งไปด้วยดีรวมถึงการดูแลฝายเก็บน้ำที่สร้างขึ้น การถือ

ปฏิบัติในเรื่องนี้จะถือเป็นการตอบแทนบุญคุณแสดงความกตัญญูป่าไม้ที่ในน้ำในความชุ่มชื้นได้กินได้ใช้ การคุ้มครองปกป้องพระพุทธศาสนาจะต้องมีการร่วมมือการทุกภาคส่วนอย่างเต็มใจและเข้มแข็งช่วยเหลือกันมองถึงผลประโยชน์ของพระพุทธศาสนาเป็นที่ตั้ง ในเรื่องของความศรัทธาของพุทธศาสนิกชนการเสื่อมถอยของการปฏิบัติตนของผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาก็เป็นสิ่งสำคัญโดยการปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็กให้รู้ซึ่งถึงพระพุทธศาสนาเพิ่มการเรียนรู้ทั้งในโรงเรียนและเข้าไปเรียนรู้ในวัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นตัวนำและสนับสนุนกิจกรรมทางศาสนา ให้ชาวบ้านปฏิบัติเป็นประจำ สนับสนุนเรื่องงบประมาณในการบรรพชาเพื่อเป็นการพัฒนาความศรัทธาในปวงชนชาวไทย

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑.๑ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะนำการจัดการภัยแล้งตามมิติต่างๆ ทั้งความเชื่อ ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น กระบวนการจัดการของชุมชน และหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้

๑.๒ การจัดการภัยแล้งควรร่วมมือกันทุกภาคส่วนทั้งส่วนราชการ ชุมชน วัด โรงเรียน และควรปลูกจิตสำนึกในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ การรณรงค์ให้อนุรักษ์พิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวกับรักษาป่า การดูแลแหล่งต้นน้ำลำธาร โดยกลุ่มเป้าหมายตั้งแต่เด็กและเยาวชน เพื่อให้รู้จักคุณค่าของน้ำและป่าไม้ต้นน้ำลำธาร

๑.๓ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรศึกษาเกี่ยวกับการวิธีการประเมินความรุนแรงของภัยแล้งในแต่ละครั้งให้ชัดเจน เพื่อลดผลกระทบต่อประชาชน

๑.๔ ควรศึกษาเกี่ยวกับการประสานงานเรื่องการจัดการภัยแล้งของทุกภาคส่วน ทั้งระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ ของแต่ละภาคส่วนเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

๑.๕ ควรศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมการก่อนเกิดภัยแล้งในด้านเชิงป้องกันเพื่อลดผลกระทบต่อประชาชนผู้ประสบภัย โดยนำแผนการป้องกันและแก้ปัญหาภัยแล้งมาปฏิบัติอย่างจริงจังทั้งด้านก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย

๑.๖ ควรศึกษาเกี่ยวกับหลักพุทธธรรมอื่นเพื่อนำมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการมีส่วนร่วมการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น